

Sygn. akt III CSK 344/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa M. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi Miejskiemu Policji w K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 maja 2008 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 25 stycznia 2007 r.,

sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 12 października 2006 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił powództwo M. P. przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi Miejskiemu Policji w K. o zasądzenie kwoty 200 000 zł odszkodowania i zadośćuczynienia za szkodę i krzywdę jakiej doznał powód na skutek bezprawnego działania funkcjonariuszy pozwanego.

Sąd pierwszej instancji oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika powoda o przesłuchanie zgłoszonych świadków na okoliczności przebiegu zdarzenia, w wyniku którego powstała szkoda, pominął jego wnioski o dopuszczenie dowodu z dokumentacji lekarskiej powoda oraz z opinii biegłego lekarza celem ustalenia stopnia uszczerbku na zdrowiu powoda, jego przyczyn i leczenia i w oparciu o akta sprawy karnej II K (...) Sądu Rejonowego w K., dopuszczone jako dowód w sprawie oraz twierdzenia strony pozwanej, uznał, że powód nie wykazał ani nie udowodnił istnienia przesłanek odpowiedzialności strony pozwanej z czynu niedozwolonego.

Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 stycznia 2007 r. oddalił apelację powoda zarzucającą naruszenie art. 217 § 2, art. 227 oraz art. 328 § 2 k.p.c. uznając, że mimo lakonicznego uzasadnienia wyrok Sądu pierwszej instancji odpowiada prawu. Wskazał, że z przedstawionych ustaleń Sądu pierwszej instancji opartych o treść akt II K (...) Sądu Rejonowego w K. wynika, że funkcjonariusze pozwanego zatrzymali powoda w dniu 2 grudnia 2003 r., gdy chciał wejść do budynku Sądu Okręgowego i odmówił okazania zawartości kieszeni oraz podania personaliów. We wskazanej wyżej sprawie karnej, w której powód był oskarżony o znieważenie funkcjonariuszy strony pozwanej i w której postępowanie zostało prawomocnie umorzone na podstawie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. – były przesłuchane w charakterze świadków także osoby zgłoszone jako świadkowie przez powoda w sprawie cywilnej i dlatego zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji słusznie pominął wniosek powoda o ich przesłuchanie tym bardziej, że osoby te nie były obecne w czasie przeszukania powoda przez funkcjonariuszy pozwanej w dyżurce sądowej. Sąd Apelacyjny podzielił także ocenę Sądu Okręgowego, że powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności pozwanej oraz szkody mającej związek przyczynowy ze zdarzeniem z dnia 2 grudnia 2003 r., gdyż okoliczności te nie wynikają z akt sprawy karnej. W konsekwencji stwierdził, że sprawa karna nie wykazała by pokrzywdzeni przez powoda funkcjonariusze pozwanej dopuścili się niewłaściwego zachowania w stosunku do powoda przez przekroczenie uprawnień zawodowych przy wykonywaniu obowiązków służbowych, co wynika z treści motywów zawartych w uzasadnieniu wyroku Sądu karnego i dlatego Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadne roszczenia powoda wywiedzione z art. 417 k.c.

W skardze kasacyjnej opartej na zarzutach naruszenia przepisów postępowania powód wskazał na naruszenie art. 217 § 2 k.p.c. przez bezpodstawne pominięcie zgłoszonych przez niego dowodów z zeznań świadków oraz opinii biegłego lekarza,

naruszenie art. 235 k.p.c. przez oparcie się na dowodach przeprowadzonych w innej sprawie, co narusza zasadę bezpośredniości oraz przez przeprowadzenie dowodu z akt sprawy karnej, którego nie przewidują przepisy k.p.c. Zarzucił też naruszenie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez zasądzenie kosztów pomocy adwokackiej z urzędu w kwocie 732 zł brutto, mimo że powinny one wynosić 3600 zł netto.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadniony jest zarzut naruszenia zarówno art. 217 § 2 jak i art. 235 k.p.c., do czego doszło przed Sądami obu instancji.

Na wstępie trzeba stwierdzić, że wbrew ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji nie poczynił w sprawie żadnych ustaleń faktycznych. Oddalając wnioski dowodowe pełnomocnika powoda naruszył art. 217 § 2 k.p.c., a opierając swoją ocenę prawną na dopuszczonym dowodzie z akt sprawy karnej naruszył zarówno art. 244 k.p.c., jak i art. 235 k.p.c., zaś uzasadnienie jego wyroku w sposób oczywisty nie odpowiada wymaganiam art. 328 § 2 k.p.c., co słusznie zarzucił powód w apelacji. Mimo to Sąd Apelacyjny, z naruszeniem art. 378 § 1 oraz art. 382 k.p.c. zarzutu tego nie uwzględnił i rozstrzygnął sprawę merytorycznie czyniąc w istocie jako pierwszy Sąd rozpoznawczy własne ustalenia faktyczne. Nie ulega wątpliwości, że zgodnie z art. 382 k.p.c. miał prawo to uczynić, jednak wówczas obowiązany był zachować określone w przepisach k.p.c. wymagania i zasady dotyczące postępowania dowodowego oraz treści uzasadnienia wyroku Sądu orzekającego, dotyczące ustaleń faktycznych i oceny dowodów, przewidziane w art. 328 § 2 k.p.c. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera żadnego z tych elementów, co bez wątpienia narusza art. 328 § 2 k.p.c. i uniemożliwia kontrolę rozstrzygnięcia także Sądu drugiej instancji.

Sąd Apelacyjny dokonał oceny prawnej roszczenia powoda w oparciu o dopuszczony przez Sąd pierwszej instancji dowód z akt sprawy karnej, choć przepisy k.p.c. nie przewidują takiego dowodu. Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy możliwe jest jedynie dopuszczenie w charakterze dowodu określonych dokumentów zawartych w aktach innej sprawy, bowiem art. 244 i następane k.p.c. przewidują tylko dowody z dokumentów, a nie dowód z akt innej sprawy. Bez naruszenia zasady bezpośredniości przewidzianej w art. 235 k.p.c., możliwe jest jedynie dopuszczenie dowodu z poszczególnych, ściśle określonych dokumentów, a jeżeli mają to być

protokoły zeznań świadków przesłuchanych w innej sprawie, to tylko pod warunkiem, że żadna ze stron nie zażądała przeprowadzenia tych dowodów przed sądem orzekającym (porównaj między innymi orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1966 r. I CR 364/65, Biul. SN 1966r. nr. 7-8, poz. 99, z dnia 10 listopada 1966 r. II PK 269/66, NP 1967, nr 6, z dnia 13 marca 1969 r. II PR 13/69, nie publ., z dnia 28 września 1971 r. II CR 385/71, nie publ., z dnia 14 stycznia 1997 r. I CKN 42/96, OSNC 1997/5/62, z dnia 2 lutego 2006 r., II CK 401/05, nie publ. oraz z dnia 12 maja 2006 r. V CSK 59/06, nie publ.).

Uzasadniony jest zatem kasacyjny zarzut naruszenia także przez Sąd Apelacyjny art. 235 k.p.c. przez oparcie rozstrzygnięcia na ustaleniach wynikających z „treści akt” sprawy karnej II K (...) i dowodach przeprowadzonych w tej sprawie, mimo że powód wniósł o przeprowadzenie w rozpoznawanej sprawie dowodów z zeznań świadków przesłuchanych w sprawie karnej. Sąd Apelacyjny nie dokonał też żadnej własnej analizy materiału dowodowego zawartego w aktach sprawy karnej stwierdzając jedynie ogólnie, że „sprawa karna nie wykazała” by funkcjonariusze strony pozwanej zachowali się niewłaściwie wobec powoda. Narusza to podstawowe wymagania dotyczące oceny materiału dowodowego, a także wymogi art. 328 § 2 k.p.c.

Pominięcie przez Sąd Apelacyjny zgłoszonego dowodu z zeznań świadków narusza również art. 217 § 2 k.p.c., co trafnie zarzucono w skardze kasacyjnej. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, sąd nie może pominąć dowodów, jeżeli dotychczasowe postępowanie prowadzi do wniosków sprzecznych z przedstawionymi przez stronę zgłaszającą dowód (porównaj między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 września 1966 r. II CR 314/66, OSNCP 1967/2/39, z dnia 18 września 1969 II CR 308/69, OSNCP 1970/7-8/130, z dnia 12 października 1972 r. II CR 388/72, nie publ. oraz z dnia 7 marca 2001 r. I PKN 299/00, OSNAPIUS 2002/23/573). Nie było zatem podstaw do odmowy przeprowadzenia przed sądem orzekającym dowodu z zeznań świadków nie tylko dlatego, że, jak wskazano wyżej, narusza to zasadę bezpośredniości, lecz także dlatego, że zgłoszeni zostali by potwierdzić wersję powoda, a żadne inne dowody przeprowadzone przez Sąd wersji tej, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie potwierdziły. Nie stanowi wystarczającego uzasadnienia odmowy przeprowadzenia tych dowodów wskazana przez Sąd Apelacyjny okoliczność, że świadkowie ci nie byli obecni w miejscu dokonania przeszukania powoda przez funkcjonariuszy policji. Byli oni bowiem świadkami zdarzenia, a ocena ich zdolności do spostrzeżenia określonych faktów, jak również wiarygodności zeznań nie jest możliwa

przed ich przesłuchaniem. Natomiast celowość dopuszczenia zgłoszonego dowodu z dokumentacji lekarskiej i opinii biegłego lekarza była uzależniona od wyników postępowania dowodowego mającego wykazać bezprawne działania funkcjonariuszy pozwanego. Dopiero ustalenie, że takie działania miały miejsce uzasadniałoby konieczność przeprowadzenia dowodów na okoliczność szkody i jej wysokości.

Wszystkie wskazane uchybienia procesowe Sądu Apelacyjnego (a także Sądu Okręgowego) miały oczywisty wpływ na wynik sprawy, bowiem uniemożliwiły powodowi udowodnienie przesłanek odpowiedzialności deliktowej strony pozwanej określonych w art. 417 k.c., zaś to stało się przyczyną oddalenia powództwa, co zostało podkreślone przez Sądy obu instancji, choć to one same, w wyniku wskazanych uchybień procesowych, pozbawiły powoda możliwości dowodzenia, naruszając prawa procesowe strony.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Z uwagi na to, że zgodnie z art. 398¹ k.p.c. skarga kasacyjna służy od wyroku Sądu drugiej instancji, przedmiotem jej zarzutów mogą być tylko uchybienia tego Sądu, co pozbawia skuteczności kasacyjny zarzut naruszenia art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), bowiem dotyczy on orzeczenia Sądu pierwszej instancji o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu przed tym Sądem i nie zawiera zarzutu naruszenia odpowiednich przepisów procesowych przez Sąd drugiej instancji w związku z rozpoznaniem apelacji powoda. Niezależnie od tego, zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. przedmiotem zarzutów procesowych skargi kasacyjnej mogą być tylko takie uchybienia Sądu odwoławczego, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, rozumiany jako jej merytoryczne rozstrzygnięcie. Ewentualne naruszenie przepisów dotyczących wynagrodzenia adwokackiego za udzieloną pomoc prawną, nie mogło mieć wpływu na wynik sprawy.